

ضرورت ایجاد تغییرات اساسی در ساختار بیمه‌های کشور

کرونا، معیوب بودن نظام رفاهی را اثبات کرد

محروریت از بیمه یادداشتن بیمه‌ای که به کار نمی‌آید، داستان غم‌انگیزی است که ثابت می‌کند تا تحقق تامین اجتماعی مورد تاکید در قانون اساسی فاصله زیادی داریم.

اگر پرداخت حق بیمه، چه برای بیمه‌های تجاری و چه صندوق‌های بیمه اجتماعی را مبتنی بر قرارداد می‌دانیم که بین یک فرد و شرکت‌های بیمه‌گر منعقد می‌شود، قاعدتاً کسانی که حق بیمه می‌پردازند باید از جزئیات خدمات قابل دریافت، مطلع باشند. ثبت‌نام در سامانه تامین اجتماعی برای دریافت بیمه‌بیکاری و دریافت این جواب که شما مشمول قانون بیمه بیکاری نمی‌شوید، نشان می‌دهد که خیلی‌ها از خدمات قابل دریافت اطلاعی ندارند. پای حرف برخی کارگران که بنشینیم عنوان می‌کنند که ما فکر می‌کردیم با پرداخت حق بیمه، مشمول قانون بیمه بیکاری می‌شویم. این گمان به ویژه درباره کارگران با بیمه‌های خاص بیشتر مشاهده می‌شود. کارگران ساختمانی، قالی‌بافان، رانندگان تاکسی و... از جمله بیمه‌شدگان خاص هستند که مشمول بیمه بیکاری نمی‌شوند چرا که حق بیمه در صدی بیمه بیکاری را نیز پرداخته‌اند. در این بین چند مسأله اساسی وجود دارد. چرا یک نظام یکپارچه بیمه‌ای نیست و این همه بیمه‌تعداد با شرایط و خدمات مختلف، آیا به نفع تامین اجتماعی جامعه است یا به ضرر آن؟ نکته مهم دیگر این است که چرا بسیاری از بیمه‌شدگان

نمی‌دانند قرار است چه خدماتی دریافت کنند؟ آیا خود آنها کم‌کاری کرده و اطلاعات کافی را کسب نکرده‌اند یا اینکه مشکل را باید جای دیگری پیدا کرد؟

از بیمه‌نشدگان تا بیمه‌شدگان محروم
«مدت‌هاست که کار آزاد می‌کنم. کار اصلی‌ام نقاشی ساختمان است اما چون این کاری است که ممکن است همیشه نباشد یک ماشین هم خریده و در روزهای بیکاری با آن مسافرت‌کنشی می‌کنم. مدت‌هاست حق بیمه می‌پردازم. ابتدا به صورت خویش فرما و بعد بیمه کارگران ساختمانی برای اینکه بتوانم مشمول بیمه کارگران ساختمانی شوم دوندگی زیادی کردم. خوشحال بودم که بالاخره مشمول این بیمه شدم چون فکر می‌کردم در صورتی که بیکاری‌ام طولانی شود، می‌توانم از مزایای بیمه استفاده کنم».

روایت این نقاش ساختمان که البته مسافر کشی هم می‌کند، نشان می‌دهد که او چیزهایی درباره مزایای بیمه‌ای شنیده اما دقیقاً نمی‌داند این مزایا چه چیزهایی هستند.

وی ادامه می‌دهد: حالا که فهمیده‌ام مشمول مستمری بیکاری نمی‌شوم، با توجه به شرایط سخت معیشتی نسبت به ادامه بیمه‌پردازی تردید دارم. شرایطی که شیوع کرونا در ایران به وجود آورده، مشکلات مختلفی سیستمی را نمایان کرد. یکی از این مشکلات این بود که درصد بالایی از افراد شاغل

بیمه ندارند و خیلی از بیمه‌شدگان نمی‌توانند در شرایط خاص مزایای قابل توجهی بگیرند.
«علاالدین ازوجی»، مدیر کل توسعه اشتغال وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در این باره می‌گوید: از شش میلیون شاغل آسیب‌دیده از کرونا حدود ۴۶ درصد فاقد بیمه هستند. این رقم نشان می‌دهد که حدود سه میلیون نفر نمی‌توانند خدمات بیمه‌ای در شرایط بحرانی امید داشته باشند و از میان سه میلیون باقی‌مانده هم حتماً کسانی هستند که مشمول مستمری بیکاری نمی‌شوند.

«کاظم فرج‌اللهی»، فعال کارگری به این‌ها می‌گوید: برخلاف تبلیغاتی که می‌شود می‌گویند با تعداد شرکت‌های بیمه‌گر خدمات متنوعی ارائه می‌شود، عملاً این تعدد منجر به ایجاد نظامی نامسجیم‌شده و افراد را دچار سردرگمی کرده است.

امضای قرارداد بدون اطلاع از مفاد آن
به‌رغم تاکید قانون اساسی، بسیاری از شهروندان از خدمات بیمه‌ای محروم هستند یا تحت پوشش نوعی بیمه‌اند که چندان به کارشان نمی‌آید. در درجه اول باید به فکر فراگیری کردن بیمه اجتماعی بود.

فرج‌اللهی می‌گوید: قانون اساسی بر لزوم تامین اجتماعی تاکید کرده است. تامین اجتماعی برای شاغلان در قالب بیمه سازمان تامین اجتماعی تعریف

بیشتر شده و اکنون که روز مباداست، برای جبران خسارات مجبور به برداشت منابع از جاهای مختلف از جمله صندوق توسعه ملی نشوند.
البته این فقط یک سوپه‌ز ماجراست. داستان بیمه در ایران جنبه دیگری هم دارد که تلخ‌تر از این هم هست: همان اتفاقی که برای نقاش ساختمانی که داستانش را گفتیم، رخ داد.
فرج‌اللهی می‌گوید: مشکل در نبود شفافیت است. در ایران خیلی‌ها بیمه هستند. تعداد قابل توجهی بیمه‌تأمین اجتماعی دارند و بسیاری هم بیمه خاص، بیمه عمر و... اما جالب است بدانید که خیلی از اینها اطلاعات درستی درباره شرایط و خدمات بیمه خود ندارند.

وی ادامه می‌دهد: وقتی کسی حق بیمه می‌دهد در واقع قرار دادی به امضا رسانده است. قاعدتاً باید این فرد بداند چه قراردادی بسته است اما خیلی‌ها این را نمی‌دانند. شاید بگویید این وظیفه خود فرد است که تحقیق کند اما باید گفت که به صورت نظام‌مند، عدم شفافیت وجود دارد و همه چیز برای شهروندان عادی در هاله‌ای از ابهام است.

این فعال کارگری عنوان می‌کند: ظاهر امر این است که سامانه‌ها و سایت‌هایی وجود دارد که افراد می‌توانند با مراجعه به آن اطلاعات کافی را کسب کنند. فرض را بر این می‌گذاریم که اطلاعات این سایت‌ها کافی است و واقعیت این است که خیلی‌ها اطلاعی از این سامانه‌ها و سایت‌ها ندارند. دانشمندان باید اطلاعات را از آن استخراج کنند. اگر بنا بر دادن اطلاعات و شفاف‌سازی است می‌توان دفترچه‌ها و بروشورهایی تهیه کرد و افراد را در زمان آغاز پرداخت حق بیمه ملزم به مطالعه دقیق آنها و کسب اطلاع کرد. این اتفاق نمی‌افتد چون اراده‌ای برای شفاف‌سازی نیست.

وی می‌گوید: در شرایط مطلوب حتی باید ریز موارد مالی بیمه‌گر هم برای بیمه‌پرداز مشخص باشد اما در این مورد هم شاهد این هستیم که بسیاری از چیزها در هاله‌ای از ابهام قرار دارد.

سطح رفاهی نازل در کشور
نظام بیمه‌ای، مشخص‌کننده سطح رفاه اجتماعی یک جامعه است. بیمه در واقع تامین‌کننده آتیه یک فرد است. در برخی کشورهای پیشرفته، شهروندان از هنگام تولد مشمول یک پایه بیمه‌ای

مجموع بارانه نقدی یک خانواده ۱۴ نفره تقریباً برای کسانی می‌شود که بیمه اختیاری پرداخت می‌کنند! این ارقام ثابت می‌کند افراد به ندرت در صورت نداشتن کار ممکن است بیمه‌پردازی کنند

می‌شوند که تضمین می‌کند آنها در پیری از حداقل معیشت برخوردار خواهند بود. قاعدتاً این کشورها در زمان بحران می‌توانند از طریق همین صندوق تامین اجتماعی جبران خسارت کنند. در ایران برخلاف صراحت قانون، افراد فقط در صورتی بیمه می‌شوند که مشغول به کار، آن هم کاری با قرارداد مشخص شوند یا اینکه خودشان ماهانه مبلغی را بپردازند که با توجه به شرایط اقتصاد اکنون، مبلغ کمی هم نیست. در ایران حدود ۷۰ میلیون نفر مستحق دریافت یارانه‌ای شناخته شده‌اند که تنها ۴۵ هزار تومان در ماه است. وقتی عنوان می‌شود که این تعداد از جمعیت به این رقم ناچیز احتیاج دارند، چطور می‌توان انتظار داشت که آنها حق بیمه ۱۴ هزار تومانی را بپردازند؟ مجموع یارانه نقدی یک خانواده ۱۴ نفره تقریباً برابر با حق بیمه یک ماه برای کسانی می‌شود که بیمه اختیاری پرداخت می‌کنند! کنار هم قرار دادن این ارقام و مفروضاتی مثل اینکه در صد بالایی از جمعیت نیازمند یارانه نقدی هستند، به ما ثابت می‌کند افراد به ندرت در صورت نداشتن کار ممکن است بیمه‌پردازی کنند، کما اینکه پرداخت حق بیمه ۱۴ تومانی برای شاغلان آزاد هم کار ساده‌ای نیست.

تاز در صورت تامین این میزان پول افراد بیمه‌ای را دریافت می‌کنند که آن قدرها به کارشان نمی‌آید. با داشتن این بیمه آنها تنها معاف از پرداخت در صدی از هزینه‌های جاری مثل هزینه در مان می‌شوند و از مزایایی مثل مستمری بیکاری نیز محروم‌اند. اگر آنها بخواهند مزایایی دریافت کنند باید هزینه‌های اضافی بپردازند و مثلاً خود را بیمه تکمیلی کنند. این واقعیت‌ها نشان می‌دهد که نظام بیمه‌ای ما به شدت دچار ضعف است و این ضعف خود را در مقاطع بحرانی نشان می‌دهد و هزینه‌ها را چندین برابر می‌کند.

یادداشت

کم‌کاری دولت و کاهش رقم بیمه بیکاری

حسین رضوانی، مدیر عامل انجمن کارگران

با ورود ویروس کووید ۱۹ یا همان کرونا به کشور کمتر کسی باور می‌کرد که این مهمان ناخوانده، اقتصاد بیمار کشور ما را با چالش جدی‌تری مواجه کند. تاثيرات رشد سه برابری نقدینگی در چند سال گذشته و کاهش رشد اقتصادی منفی هفت درصد، رکود تومی را با خود به ارمغان آورده بود و چالش کرونا همگام با عوامل فوق، جهش تومی ماه‌های قبل را با سرعت بیشتری تشدید کرد. این موضوع فشار اقتصادی شدیدی را روی اقشار متوسط و پایین جامعه تحمیل کرد که خروجی آن سقوط آحاد جامعه به سمت خط فقر بوده است.

کارگران کشورمان در این شرایط از این سقوط بی‌نصیب نبوده‌اند زیرا مشکلات مالی و معیشتی آنان به مراتب بیشتر و امید به آینده برای آنان را تا حد زیادی کاهش داده است. در این شرایط، حلقه مفقوده این مشکلات، فقدان بسته‌های حمایتی کارآمد و اثربخش از سوی دولت بوده که برخی از این موارد حمایتی شامل: پرداخت بیمه بیکاری به کارگران بیکار شده از کرونا، اعطای تسهیلات به آسیب‌دیدگان این رویداد و بخشش جرایم تأخیر اقساط وام‌ها از جمله این حمایت‌ها بوده که در اواخر سال قبل از سوی دولت رونمایی شد، گرچه به مرور، فقدان اثربخشی این بسته‌ها مشخص شد و نشان داد که در حل مشکلات جامعه تأثیر چندانی نداشته است.

به عنوان مثال رقم پرداختی بابت بیمه بیکاری کارگرانی که این ایام بیکار شده‌اند، زیر حداقل قانون کار و در برخی موارد به حدود ۱۰۰ هزار تومان رسیده است. در باب بخشش جرایم تأخیر اقساط وام‌ها، بسیاری از بانک‌ها از این موضوع تمکین نکرده و جرایم پرداخت متوقف را به روز دریافت کرده‌اند. در مورد پرداخت تسهیلات به تولیدکنندگان و آسیب‌دیدگان از کرونا محدودیت‌های دست و پاگیری همچون عدم تعدیل نیرو، قرار داشتن در سطوح ده‌گانه اصناف آسیب‌پذیر و چندین بخشنامه دست و پاگیر دیگر، سرانجام در خور توجهی نداشته است.

با توجه به تعطیلی چند ماهه برخی بنگاه‌ها و عدم پرداخت حقوق توسط کارفرمایان، کارگران به امید دریافت بیمه بیکاری در انتظار جبران آن بودند در صورتی که رقم واریزی کمتر از حد انتظار کارگران و به مراتب پایین‌تر از هزینه ضروری ماهیانه آنان بوده این موضوع کارگران را با کسری مالی مضاعفی روبرو کرد.

این قشر، کم‌کاری قوه مجریه را برای نیروی کار غیرموجه می‌داند زیرا دولت در این مدت از محل بیت‌المالی که حق تک‌تک آحاد جامعه و کارگران بوده اقدام به پرداخت حقوق کارمندان خود کرد که در چند ماه اخیر مثل کارگران در محل کار خود حاضر نشده یا کمتر حاضر شده‌اند. در این میان نمایندگان مجلس باید دولت را مجاب به رعایت قانون و پرداخت حداقل قانون کار به کارگران می‌کردند و بهانه دولت برای عدم وجود اعتبار را پیگیری با لاقفل از محل بدهی دولت به تامین اجتماعی، این وجوه را در خواست و به حساب کارگران مشمول واریز می‌کردند. علاوه بر این، می‌توانستند به دلیل کسری بودجه دولت، بانک‌ها را مجاب به پرداخت تسهیلات ۵ تا ۱۰ میلیونی به کارگران کنند تا مشکل این عزیزان به صورت مقطعی پوشش داده شود و بتوانند کمبودهای مالی خود را مدیریت کنند.

علاوه بر دولت و مجلس، بانک‌ها و موسسات مالی اعتباری هم همیای دو قوه در این زمینه سکوت کرده‌اند. حتی بانک‌هایی که اسم کارگران را با خود به یک می‌کشند در موضوع کرونا به جای ارائه راهکاری مسئولیت‌مدارانه برای جبران مشکلات کارگران، خود را مسئول ارائه خدمات تسهیلاتی به پزشکان و برخی بازاریان می‌دانستند.

دامن زدن به رویه‌های گذشته و نسبت دادن این مشکلات به تحریم‌های آمریکا از سوی برخی مسئولین، نمی‌تواند کارگران را در یافتن پاسخی منطقی کمک کند زیرا این قشر می‌دانند سه برابر شدن حجم نقدینگی آن هم بدون پشتوانه افزایش چندبرابری نرخ ارز به جهت جبران کسری بودجه و برخی سوء‌مدیریت‌ها در بحبوحه کرونا هیچ ارتباطی به تحریم‌های دشمن نداشته و صرفاً مشکلات مدیریتی قلمداد می‌شوند.

به گفته گیلانی نژاد، اولین اقدام در وزارت نفت، باید حذف و زدودن شرکت‌های بیمه‌انگاری باشد. این شرکت‌ها با همان شرکت‌های تامین نیروی انسانی، از حقوق شغلی و صنفی کارگران تاجایی که می‌توانند می‌زنند و سود خود می‌افزایند. وی تأکید می‌کند: اگر بیمه‌انکاران حذف شوند و کارگران با شرکت نفت قرار داد ببندند، راه تبعیض و اجحاف مسدود و عدالت برقرار می‌شود.

در روستاها و شهرهای کوچک نمود زیادی دارد. برای احقاق حق این افراد و رسیدگی به وضعیت آنها، لازم است مداخلاتی صورت گیرد. نماینده تهران در مجلس تصریح کرد: در بحث بیمه تامین اجتماعی باید ورود کرد و وضعیت کارگران غیررسمی را ساماندهی کرد. شاکری همچنین از تشکیل فراکسیون کارگری در مجلس یازدهم خبر داد و عنوان کرد: حدود ۷۰

مشکلات را رفع کنند. وی با بیان اینکه برآوردها نشان می‌دهد حدود ۱۰ میلیون نفر در کشور مشاغل رسمی دارند اما بدون قرارداد یا با قراردادهای بسیار کوتاه‌مدت کار می‌کنند، بیان کرد: این موضوع به ویژه

مسائل مختلفی روبرو هستند که از جمله آنها می‌توان به بحث قراردادهای کار اشاره کرد. موضوع قراردادهای کار یک بحث تخصصی است و نمایندگان مردم در مجلس یازدهم در نظر دارند به این موضوع ورود پیدا کرده

تشکیل فراکسیون کارگری با حضور ۷۰ نماینده در مجلس

نماینده تهران خبر داد:

واکنش فعالان صنفی و سیاسی به خودکشی یک کارگر در میدان نفتی هویزه:

فعالیت پیمانکاران باید خاتمه یابد

چهارشنبه هفته گذشته، «عمران روشنی مقدم» کارگر پیمانکاری میدان نفتی هویزه خود را در همان میدان نفتی حلق آویز کرد و جان سپرد.
به گزارش اینلنا، این حادثه در دناک، واکنش‌های مختلفی برانگیخته است. در همین زمینه «سید کریم حسینی» نماینده مردم اهواز، کارون، باوی و حمیدیه در مجلس و رئیس مجمع نمایندگان استان خوزستان با انتشار بیانیهای نسبت به خودکشی کارگر نفتی در یکی از میادین نفتی استان خوزستان واکنش نشان داد.

در این بیانه آمده است: باید به فعالیت پیمانکاران نیروی انسانی که قرار دادهای ظالمانه و سودجویانه منعقد می‌کنند پایان داد و این کار با راهکارهای واقع‌بینانه محقق می‌شود. تنوع قراردادهای کارگری، تاریخ محدود به کارگیری کارگران، عدم

پرداخت به‌هنگام حقوق و مزایا، یک‌جانبه‌نگری در انعقاد قرارداد و عدم نظارت صحیح سازمان‌ها و ادارات ذیربط همه و همه باعث ناامنی روانی، عدم ثبات شغلی، اضطراب و استرس، بی‌عدالتی و اجحاف به کارگران شده است. مجمع نمایندگان مردم خوزستان در مجلس ضمن ابراز تأسف شدید از حادثه ناگوار فقدان یکی از ایرادات فوق‌هشدار داده و از طریق مجاری قانونی مشکلات کارگران را با جدیت و قاطعیت پیگیری خواهد کرد.

خودکشی عمران مقدم‌های بر حذف پیمانکاران باشد
یک فعال کارگری نیز با انتقاد از رویه پیمانکاران گفت: زندگی کارگران پیمانکاری به شدت دشوار است. ما زیاده‌های گیلانی نژاد با اشاره به خودکشی عمران روشنی مقدم به اینلنا گفت: وزیر نفت دستور پیگیری این حادثه را به مشاور خود داده